

Gemeentelijke beleidsthema's en de SDGs

In 2015 ondertekenden alle 193 lidstaten van de Verenigde Naties de Agenda 2030 voor Duurzame Ontwikkeling. Deze agenda omvat 17 duurzame ontwikkelingsdoelstellingen (Sustainable Development Goals of SDG's). De bedoeling is om tegen 2030 wereldwijd een duurzame ontwikkeling te realiseren, waarbinnen op een evenwaardige manier aandacht is voor mensen, planeet, welvaart, vrede en partnerschap.

De Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) ondersteunt lokale besturen om deze internationale agenda te integreren in het gemeentelijk beleid. We bieden hiertoe handvaten op vlak van onder meer sensibilisering en beleidsplanning. Zo ontwikkelden we fiches waarbij beleidsthema's gelinkt worden aan de SDG's. Deze dienen ter inspiratie om actieplannen en projecten voor een beleidsthema uit te werken, om verbinding te zoeken met andere beleidsthema's en om de discussie aan te gaan met collega's.

De onderstaande fiches kunnen gebruikt worden als inspiratie voor het opstellen van de acties in kader van de nieuwe meerjarenplanning.

Hou er rekening mee dat het inspiratiefiches zijn. De aangehaalde linken zijn dus een indicatie en niet exhaustief.

Bovendien is kiezen voor de SDG's kiezen voor een geïntegreerd en coherent beleid voor duurzame ontwikkeling. Bekijk thema's en acties dan ook in hun samenhang en verbindt gemeentelijke diensten.

Bekijk ook zeker de [set van lokale SDG-indicatoren](#). Hier kan je voor beleidsthema's ook bijhorende SDG-indicatoren vinden.

In dit document vind je informatie terug over de link met de SDG's voor volgende beleidsthema's:

1 Mobiliteit	2
2 Lokaal Mondiaal Beleid.....	7
3 FairTradeGemeenten	11
4 Afvalbeheer	15
5 Milieu en natuurbeheer	21
6 Lokale voedselstrategie	26
7 Lokale dienstencentra.....	32
8 Vrije Tijd	37
9 Kinderopvang	43
10 Wonen	49

1 Mobiliteit

Duurzame beleidsacties en projecten vanuit het beleidsveld mobiliteit zullen vaak onder de elfde doelstelling vallen: 'Maak steden en gemeenschappen veilig, inclusief, veerkrachtig en duurzaam'. De elfde doelstelling is een erg ruime doelstelling, die thema's als wonen, publieke ruimte, afvalbeheer, erfgoed en ook duurzame mobiliteit en luchtkwaliteit omvat.

Bij het bekijken en het gebruik van de [indicatorenset](#) kan je voor dit thema onder meer indicatoren vinden bij SDG 3, 9, 11 en 12.

Je kan ook het artikel '[Draag al fietsend bij aan duurzame ontwikkeling](#)' lezen.

Thema: mobiliteit		
SDG	Beleidsactie of –project	Heeft ook een link met deze SDG(s)
	Minder mobiele inwoners mobiel maken Bv. door in te zetten op vrijwilligersvervoer, taxicheques of het voorzien van goedkoop vervoer (eventueel deels bekostigd door OCMW) voor bepaalde inwoners, voor verplaatsingen in de buurt	SDG 11
	Sociaal tarief koppelen aan gebruik van deelwagens, deelfietsen en openbaar vervoer	SDG 11
	Sociale woningen waar mogelijk in de nabijheid van openbaar vervoer plaatsen	SDG 11

	/	
	<p>Campagnes rond veilig verkeer</p> <p>Bv. door affiches over de BOB-campagne te verspreiden of te sensibiliseren rond gsm-gebruik achter het stuur of op de fiets</p> <hr/> <p>Maatregelen voor een gezondere lucht</p> <p>Bv. autoluwe centra, circulatieplannen, schoolstraten, stimuleren elektrische voertuigen, (nog) meer inzetten op de modal shift van individueel gemotoriseerd verkeer naar duurzamere vervoersmodi</p>	<p>SDG 11</p> <hr/> <p>SDG 11, 13</p>
	<p>Aandacht voor veilige weginrichting en infrastructuur in de omgeving van scholen</p> <p>Bv. door fietsstraten of autoluwe zones aan te leggen bij scholen</p> <hr/> <p>Sensibilisering op scholen over het S.T.O.P-principe</p> <p>(= Kies eerst voor het Stappen of Trappen, dan voor het Openbaar vervoer en pas dan voor de Personenwagen)</p>	<p>SDG 11</p> <hr/> <p>SDG 3, 11, 13</p>
	<p>Fietslessen organiseren om de mobiliteit van kansarme of alleenstaande vrouwen met een migratie-achtergrond te vergroten.</p> <hr/> <p>Inrichting openbaar domein met aandacht voor subjectieve onveiligheid, door bijvoorbeeld voldoende verlichting te voorzien</p>	<p>SDG 10</p> <hr/> <p>SDG 11, 16</p>

	/	
	<p>Elektrisch rijden promoten</p> <p>Bv. door laadpalen voor elektrische voertuigen te voorzien in de gemeente of elektrische dienstvoertuigen aan te kopen</p>	SDG 11, 13
	<p>Inzetten op duurzame bereikbaarheid van handelszaken en bedrijventerreinen</p> <p>Bv. door een vlotte bereikbaarheid met het openbaar vervoer te garanderen, voldoende infrastructuur voor fietsers te voorzien, het leefmilieu van de omgeving te respecteren en een weloverwogen inplanting van bedrijventerreinen, handelsfuncties, gezondheids- of onderwijscampussen te voorzien</p>	SDG 9, 11, 13, 15
	<p>Investeren in slimme mobiliteit</p> <p>Bv. door in te zetten op fietssnelwegen, slimme kruispunten, deelsysteem-apps en het adequaat verzamelen en vertalen naar beleids- en beheersmaatregelen van de vele mobiliteitsdata (gemotoriseerd verkeer, fietsers, parkeren)</p>	SDG 3, 11
	<p>Vlotte toegang tot gebouwen en publieke ruimte voorzien voor alle burgers</p> <p>Bv. door bij de start van elk project goed na te denken over de toegankelijkheid voor iedereen en zowel ervaringsdeskundigen als adviesraden te betrekken bij het toegankelijkheidsbeleid</p>	SDG 11, 16

<p>11 DUURZAME STEDEN EN GEMEENSCHAPPEN</p> 	<p>Fietsverkeer stimuleren</p> <p>Bv. door meer of betere fietsenstallingen en bakfietsenstallingen te voorzien, meer of betere fietspaden en fietsstraten aan te leggen, fietsdeelsystemen te voorzien, voetgangersdoorsteken uit te bouwen of fietspunten in te richten</p>	<p>SDG 3, 13</p>
	<p>Autodelen stimuleren</p> <p>Bv. door een autodeelsysteem op te starten en/of financieel te ondersteunen</p>	<p>SDG 3, 13</p>
	<p>Carpooling stimuleren</p> <p>Bv. door een plek te voorzien waar carpoolers elkaar kunnen treffen en hierover te communiceren</p>	<p>SDG 3, 13</p>
	<p>Gebruik van openbaar vervoer stimuleren</p> <p>Bv. door in te zetten op een sterk uitgebouwd netwerk van openbaar vervoer</p>	<p>SDG 9, 13</p>
	<p>Sensibiliseren rond duurzame mobiliteit</p> <p>Voorbeeld: De Testkaravaan in provincie West-Vlaanderen: Gedurende twee weken kunnen de inwoners van de deelnemende gemeente een fiets uit de testkaravaan testen: 20 elektrische fietsen en 5 elektrische bakfietsen.</p>	<p>SDG 3, 7, 12, 13</p>
	<p>Nabijheid/vermenging van functies</p> <p>Nabijheid is de beste mobiliteitsmaatregel. M.a.w. baanwinkels, perifere (sport-, school-, ziekenhuis)campussen en bedrijventerreinen vermijden.</p>	
<p>12 VERANTWOORDE CONSUMPTIE EN PRODUCTIE</p> 	<p>Bereidheid tot ecologisch gedrag, ook op vlak van mobiliteit</p>	

	<p>Gemeente CO₂-neutraal</p> <p>Bv. door de burgers te informeren over zuinige wagens, zuinig rijden of de klimaatimpact van vlieg- en bootreizen.</p>	<p>SDG 7, SDG 12</p>
	<p>/</p>	
	<p>Natuur en biodiversiteit beschermen bij de (her)aanleg van wegen en andere infrastructuur</p> <hr/> <p>Trage wegen beschermen</p> <p>Bv. door paden en wegels goed te onderhouden, of door wandelingen, fietstochten of andere activiteiten te organiseren waarbij burgers de lokale trage wegen leren kennen</p> <hr/> <p>Zuinig strooien</p> <p>Maak een doordacht winterplan. Er hoeft niet overal en massaal zout gestrooid te worden. Dit vermijdt vermijdbare verzilting van de omgeving.</p>	<p>SDG 9, SDG 11</p>
	<p>Een doeltreffend, verantwoordelijk en transparant mobiliteitsbeleid voeren</p> <p>Bv. door onder andere in te zetten op inspraak en participatie van de brede bevolking en van specifieke groepen</p>	
	<p>Interne en externe partners betrekken bij het mobiliteitsbeleid</p> <p>Zoals gemeentelijke diensten, lokale bedrijven, kennisinstellingen, verenigingen, mobiliteitsdiensten in binnen- en buitenland, op verschillende overheidsniveaus</p>	

2 Lokaal Mondiaal Beleid

Lokaal mondiaal beleid en de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen zijn nauw verbonden. De SDG's zijn een ideale kapstok voor een gemeente om de mondiale reflex te stimuleren doorheen de organisatie. Daarnaast kan je via een lokaal mondiaal beleid bijdragen aan de realisatie van de SDG's, zowel via interne beleidskeuzes (bv. ethisch bankieren en een duurzaam aankoopbeleid), het stimuleren van mondiaal burgerschap en via mondiale samenwerking.

Een lokaal mondiaal is in eerste plaats een invulling van SDG 17, partnerschappen, met internationale rechtvaardigheid als hoofddoel. Elk van de acties of projecten beschreven in onderstaande tabel hebben dan ook een link met SDG 17. Daarnaast is er echter ook een link met verschillende andere SDG's, bijvoorbeeld als er in een internationaal samenwerkingsverband gewerkt wordt rond thema's als afvalverwerking of armoedebestrijding.

Bij het bekijken en het gebruik van de [indicatorenset](#) kan u voor dit thema onder meer indicatoren vinden bij SDG 4, 8, 10, 12 en 17.

Thema: Lokaal Mondiaal Beleid		
SDG	Beleidsactie of –project	Heeft ook een link met deze SDG(s)
	<p>Werk in internationaal partnerschap aan inkomensverhoging bij het bestuur en de bevolking van de partnergemeente</p> <p>Bv. capaciteitsopbouw m.b.t. innen van belastingen, verhogen van inkomenszekerheid lokale boeren</p>	SDG 2, 8, 16, 17
	<p>Combineer van fairtradeproducten met duurzame lokale voeding, onder meer in gemeentehuis, zorgcentra en gemeentelijke scholen</p>	SDG 8, 12, 15

	<p>Faciliteer samenwerking en uitwisseling tussen ziekenhuizen of opleidingen geneeskunde/zorg in je eigen gemeente en in het buitenland, bijvoorbeeld via stages</p>	<p>SDG 4, 17</p>
	<p>Stimuleer van wereldburgerschap bij het gemeentepersoneel en de burgers</p> <p>Bv. wereldfeest, vrijetijdsactiviteiten met mondiale invalshoek, scholen vertrouwd maken met aanbod workshops en trajecten wereldburgerschap, meedoen met bestaande campagnes (zoals 11.11.11 en Schone Kleren Campagne), inleefreis voor jongeren, interne vormingen voor mandatarissen en personeel over de aspecten van lokaal mondiaal beleid en de SDG's, lunchsessies of -reeks over mondiale uitdagingen, fairtrade ontbijt met quiz, mondiale invulling personeelsdag</p>	<p>SDG 12, 16</p>
	<p>Faciliteer en stimuleer contacten, kennisdeling, netwerking en/of samenwerking tussen scholen en kennisinstellingen in je gemeente en in het buitenland, bijvoorbeeld via scholenbanden</p>	
	<p>Neem gender mee in programma mondiaal beleid</p> <p>Bv. subsidiereglementen, genderresultaten- en indicatoren in stedenbandprogramma, activiteiten op Internationale Vrouwendag</p>	<p>SDG 16</p>
	<p>Neem deel aan aan Wereldwaterdag</p> <p>Bv. Walk for Water met scholen, ondertekenen charter om waterverbruik te verminderen, waterwandeling met linken naar globale waterproblematiek, deelname aan Global Water Dance</p>	
	<p>Zet in internationaal partnerschappen in op toegang tot drinkbaar water en efficiënt watergebruik</p> <p>Bv. installatie en onderhoud waterinstallaties en waterpompen</p>	<p>SDG 17</p>

<p>7 BETAALBAAR EN DUURZAME ENERGIE</p>	<p>Zet in internationaal partnerschap in op toegang tot hernieuwbare energie, zoals zonnepanelen</p>	<p>SDG 13, 17</p>
<p>8 EERLIJK WERK EN ECONOMISCHE GROEI</p>	<p>Zet in op Fair Trade</p> <p>Bv. campagne fairtradeGemeente, opnemen van Fair Trade als criterium bij aankopen, fairtradeproducten aanbieden op gemeentelijke evenementen, fairtradekookboek ontwikkelen, trofee voor beste fairtradehorecazaak</p>	<p>SDG 8, 12</p>
<p>9 INDUSTRIE, INNOVATIE EN INFRASTRUCTUUR</p>	<p>Werk in internationaal partnerschap aan technologie, innovatie en wetenschap via capaciteitsopbouw en delen van kennis en technologische toepassingen</p> <p>Bv. digitale toepassingen in beheer inkomsten gemeente, digitale tools afvalbeheer</p>	<p>SDG 17</p>
<p>10 ONGELIJKHEID VERMINDEREN</p>	<p>Werk samen met etnisch-culturele organisaties en diasporaverenigingen</p> <p>Bv. participatie in gemeentelijk beleid, geleide kook- en eetwandeling langs etnisch-culturele organisaties, ondersteunen van platform waar diasporaverenigingen allianties kunnen aangaan met specifieke actoren (ondernemerskoepels, gezondheidscentra, ...) om in het land van origine bij te dragen aan meer welzijn voor de burger en op het eigen grondgebied te werken aan meer sociale cohesie.</p>	<p>SDG 11, 17</p>
	<p>Het gemeentebestuur voert een constructief integratiebeleid voor nieuwkomers, bijvoorbeeld door hen te informeren over het socioculturele aanbod in de gemeente, hen in contact te brengen met socioculturele organisaties en een financiële tegemoetkoming te voorzien voor deelname aan socioculturele activiteiten.</p>	<p>SDG 1, 3</p>
<p>11 DUURZAME STEDEN EN GEMEENSCHAPPEN</p>	<p>Dekoloniseer je gemeente: ga na of er straatnamen, standbeelden, monumenten, enzovoort zijn die het koloniale verleden van België verheerlijken. Vernoem deze straten naar prominente leiders, denkers of academici uit Congo, Rwanda en/of Burundi. Verwijder de standbeelden of voorzie duiding.</p>	<p>SDG 10, 16</p>

	<p>Structureel inschrijven van sociale en ecologische voorwaarden in bestekken</p> <p>Bv. fairtrade, sociaal verantwoordelijke werkkledij, circulair aankopen</p>	SDG 8, 13
	<p>Leid inwoners toe naar duurzame winkelmogelijkheden</p> <p>Bv. gids of website met duurzame winkeladressen (o.a. biologische en eerlijke producten) en info over duurzame producten, fietsroute langs duurzame initiatieven, organiseren van ruilavonden van kledij of repaircafés</p>	SDG 8
	<p>Ondertekenen burgemeestersconvenant, opstellen en implementeren klimaatplan, sensibilisering naar burgers over de klimaatproblematiek (bv. in scholen).</p>	SDG 2, 3, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 14, 15
	<p>Werk in (internationaal) partnerschap aan duurzame visvangst en ecosystemen aan de kust.</p> <p>Bv. Oostende ondersteunt lokale vissers in Banjul in Gambia in het kader van hun stedenband. Kustgemeenten kunnen Belgische vissers en coöperatieven ondersteunen die op een duurzame manier vissen.</p>	SDG 8, 17
	<p>Plant bomen ter compensatie van CO₂-uitstoot vliegtuigreizen</p>	SDG 13
	<p>Kies voor ethisch bankieren</p>	SDG 3, 8, 12, 13, 14
	<p>Breng adviesraden of andere participatiegroepen samen en stimuleer hen om samen na te denken over mondiale thema's (ervoor zorgen dat alle burgers een stem krijgen).</p>	
	<p>Neem internationale rechtvaardigheid op in de visie en de missie van de gemeente en doorheen de doelstellingen en acties in het meerjarenplan.</p>	

	<p>Werk in kader van stedenband aan capaciteitsversterking van partnergemeente.</p> <p>Streven naar besteding van 0,7% van het gemeentelijk budget aan lokaal mondiaal beleid</p> <p>Stimuleer en investeer in mondiaal middenveld</p> <p>Bv. uitkeren subsidies aan NGOs en 4depijlerorganisaties in de gemeente, SDG's opnemen in subsidiereglementen, ondersteunen mondiale adviesraad, faciliteren ontmoetingsdagen of platform voor actoren van internationale solidariteit</p> <p>Het aangaan en onderhouden van een stedenband of jumelage met een lokaal bestuur in het buitenland. Hierbij worden de kaders en beleidslijnen van de partners gerespecteerd.</p> <p>Deelname aan internationale netwerken, bv rond voedsel of SDG's</p> <p>Overleg tussen diensten en in projectengroepen om zo een coherent lokaal mondiaal beleid te ontwikkelen en de mondiale reflex doorheen de gemeente te stimuleren</p> <p>Bv. mondiale thema's in cultureel en jeugd aanbod gemeente, fairtradecadeau voor ouders pasgeborenen en nieuwe inwoners</p>	<p>SDG 16</p>
---	--	---------------

3 FairTradeGemeenten

FairTradeGemeenten werken reeds op verschillende vlakken aan duurzame ontwikkeling. Om een FairTradeGemeente te zijn moet voldaan worden aan 5 verschillende principes. Het zwaartepunt ligt bij SDG's 4, 8 en 12.

Bij het bekijken en het gebruik van de [indicatorenset](#) kan u voor dit thema onder meer indicatoren vinden bij SDG 12 en 17.

Interessante bronnen:

- [Toolkit on how local authorities can contribute to the sustainable development goals through Fair Trade \(2016\)](#)
- [Putting people and planet initiative](#)

Thema: FairTradeGemeenten		
SDG	Beleidsactie of -project	Heeft ook een link met deze SDG(s)
	<p>Door het toepassen van de fairtradeprincipes kunnen heel wat mensen boven de \$1.25 per dag komen. Mensen die zich in kwetsbare situaties bevinden, worden weerbaarder voor een economische schok door de minimumprijs.</p> <p>Eén van de kernprincipes van Fair Trade is het voorzien van gelijke rechten voor iedereen m.b.t. economische middelen, toegang tot basisdiensten, eigenaarschap en controle over land en andere vormen van eigendom, nalatenschap, natuurlijke hulpbronnen, gepaste nieuwe technologie en financiële diensten, met inbegrip van microfinanciering. Als FairTradeGemeente werk je actief mee aan het voorzien van gelijke rechten.</p>	SDG 8, 10
	Voedselproductie en -zekerheid staan centraal bij Fair Trade. De situatie waarin kwetsbare groepen zich bevinden wordt op dit vlak actief verbeterd. Er wordt ook gewerkt aan duurzame voedselproductiesystemen en veerkrachtige landbouwpraktijken.	SDG 10, 12
		
	<p>Informeel inwoners over het belang van Fair Trade en stimuleer hen om bewuster te consumeren.</p> <p>Workshop en leertrajecten m.b.t. de waarden van Fair Trade voor ondernemers en werknemers.</p>	SDG 12 SDG 8

<p>5 GENDER-GELIJKHEID</p> 	<p>Fairtradeproducten garanderen een gelijke vergoeding voor mannen en vrouwen die hetzelfde werk verrichten.</p>	<p>SDG 8, 10</p>
<p>6 SCHOON WATER EN SANITAIR</p> 	<p>Fairtradeproducenten moeten voldoen aan de ILO-normen dit houdt onder andere in dat men de werknemers van de nodige sanitaire voorziening moet voorzien.</p>	
<p>7 BETAALBARE EN DUURZAME ENERGIE</p> 		
<p>8 EERLIJK WERK EN ECONOMISCHE GROEI</p> 	<p>Samenwerking aangaan met NGO's om een duurzaam product op de markt te brengen Bv. Sjokla in Brugge</p>	<p>SDG 12, 17</p>
<p>9 INDUSTRIE, INNOVATIE EN INFRASTRUCTUUR</p> 	<p>Fair Trade tracht de toegang van kleinschalige producenten tot financiële diensten en markten te vergroten.</p>	<p>SDG 10</p>
<p>10 ONGELIJKHEID VERMINDEREN</p> 	<p>Fair Trade helpt de lonen van de armste in de samenleving verhogen. Het fairtradekader versterkt de producenten in het Zuiden door samenwerking te promoten d.m.v. het opzetten van coöperatieven. Op deze manier bevordert Fair Trade de inclusie.</p>	<p>SDG 1</p>

	<p>Maak een Fair Trade Stadsplan of wandeling.</p> <p>Op deze manier worden zowel de handelaars als de consument gestimuleerd; de handelaar krijgt erkenning en de consument krijgt meer kennis.</p>	<p>SDG 8</p>
	<p>Organiseer evenementen waarbij fairtradeproducten in de kijker staan.</p> <p>Bv. Fair Food Fest, Fair Fashion Fest</p>	<p>SDG 8</p>
	<p>Voorwaarde opnemen in bestek: eerlijke handel als criteria “indien men geen vooruitgang boekt ovv duurzaamheid wordt de samenwerking herbekeken/stopgezet.</p> <p>Dit wordt ook beschreven in de EU public procurement rules (2014/24/EU)</p>	
	<p>Duurzaam aankopen stimuleren onder andere op vlak van sociaal verantwoorde werkkledij</p> <p>Bv. Toolbox gemaakt door Stad Gent en VVSG</p>	<p>SDG 8, 10</p>
	<p>Met de nieuwe FairTradeGemeente campagne tracht men om ook rekening te houden met het klimaat. Klimaat (de degradatie ervan) heeft namelijk een grote impact op de groep waar Fair Trade zich op focust. Men zal sneller de negatieve gevolgen moeten dragen en daarom wil Fair Trade ook zijn/haar steentje bijdragen.</p>	
		
	<p>Het tiende principe van Fair Trade is “Respect voor het milieu”, dit wijst o.a. op het behouden van ecosystemen en het belang van bebossing.</p>	<p>SDG 13</p>

	<p>Maak gebruik van certificaten en geef op die manier aan wanneer mensen producten van lokale producenten kopen.</p> <p>Bv. "Ik koop Belgisch"</p>	SDG 8
	<p>Als FairTradeGemeente help je andere gemeenschappen om sterkere besturen te bewerkstellingen: sterke coöperatieven, stere Producer Networks.</p>	
	<p>Stimuleer gedecentraliseerde samenwerking</p>	
	<p>Engageren je gemeente om deel uit te maken van netwerken die Fair Trade e.d. promoten en de nodige expertise hebben.</p>	SDG 12

4 Afvalbeheer

Duurzame beleidsacties en projecten vanuit het beleidsveld afvalbeheer vallen onder verschillende doelstellingen. Met betrekking tot steden en gemeenten wordt er bij SDG 11 verwezen naar het reduceren van nadelige milieu-impact van steden per capita, met bijzondere aandacht aan de luchtkwaliteit en aan het gemeentelijk en ander afvalbeheer'. Bij SDG 12 wordt er gesteld dat 'de afvalproductie aanzienlijk beperkt moet worden via preventie, vermindering, recyclage en hergebruik'. Tot slot wordt er ook bij SDG 14 verwezen naar het verminderen van vervuiling in de zee hierbij wordt er ook verwezen naar 'vervuiling door rondrijvend afval en voedingsstoffen'.

Bij het bekijken en het gebruik van de [indicatorenset](#) kan u voor dit thema onder meer indicatoren vinden bij SDG 8,11,12 en 14.

Thema: afvalbeheer		
SDG	Beleidsactie of -project	Heeft ook een link met deze SDG(s)

 <p>1 GEEN ARMOEDE</p>	<p>Voorzien van publieke plaatsen, evenementen waarbij mensen gratis (tegen een kleine vergoeding) hun materialen kunnen laten repareren</p> <p>Bv. repair café, tegemoetkoming kosten</p>	SDG 10, 12, 13
	<p>Deelinitiatieven opzetten waarbij mensen producten kunnen delen met anderen zodat zij geen nieuw product moeten kopen</p>	SDG 12
	<p>Sociale tarieven voor afval invoeren</p> <p>Bv. Afvalzakken kunnen per stuk worden verkocht zodanig dat mensen hun uitgaven beter kunnen beheersen</p>	SDG 10, 12
 <p>2 GEEN HONGER</p>	<p>Voedseloverschotten collecteren en verspreiden via het OCMW of sociale projecten</p> <p>Bv. bij sociale kruideniers, sociale restaurants</p>	SDG 1, 12
 <p>3 GOEDE GEZONDHEID EN WELZIJN</p>	<p>Centraal aanmeldpunt met betrekking tot sluikstorten en afval in open ruimte</p> <p>Om ongedierte, geuroverlast, ergernissen, e.d. te voorkomen en zo snel mogelijk op te lossen, zodanig dat dat inwoners geen onnodige lasten ervaren.</p>	SDG 11, 13, 14, 15
	<p>Ondersteuning van vrijwilligers die zich inzetten om propere buurten te behouden</p>	
	<p>Gezondheid en welzijn bij de eigen medewerkers stimuleren</p> <p>Bv. aanbod van sportactiviteiten, workshops, week van de afvalophaler en recyclageparkwachter</p>	
 <p>4 KWALITEITS-ONDERWIJS</p>	<p>Afvalpreventie op scholen voorzien</p> <p>Bv. leren correct sorteren</p>	SDG 12
	<p>De gescheiden inzameling van afval op school ondersteunen</p>	

	<p>Bv. recipiënten aanbieden, sorteerinstructies verspreiden</p> <p>Schooluitstappen gerelateerd aan afvalbeheer</p> <p>Bv. bezoek aan recyclagepark, voorstellingen met recyclagematerialen</p>	SDG 9, 12
		
	<p>Het aantrekkelijker maken van de installering van (verplichte) individuele behandeling afvalwater (IBA)</p> <p>Bv. door middel van een toelage</p> <p>Er wordt een goede zuivering van afvalwater voorzien. Dit kan onder andere door het waarborgen van onderhoud.</p>	SDG 1, 11, 12
	<p>Milieu-impact van eigen logistiek zo veel mogelijk beperken</p> <p>Bv. Overschakelen op aandrijving op gas of elektriciteit, opleidingen 'ecodriving' aanbieden aan medewerkers, routes van afvalinzameling of lediging vuilnisbakken optimaliseren, slimme vuilnisbakken</p> <p>Maximaal energie terugwinnen uit de verwerking van restafval</p> <p>Dit kan door het omzetten van niet recyclebaar restafval in elektriciteit of warmte die in de installatie/kantoren worden gebruikt of op het net worden gezet</p> <p>Bv. warmtenet Mirom (Roeslare), warmtenet IVBO</p>	
	<p>Kansengroepen aan het werk stellen bij het onderhoud openbare ruimte</p> <p>Bv. door een samenwerking aan te gaan met arbeidszorgprojecten (zoals zorgzame buurt)</p>	SDG 10

	Goede besteding van het vormingsbudget per medewerker	
	Leeftijdsbewust personeelsbeleid	
	Stimuleren van cradle to cradle	SDG 12
	Ondernemingen, diensten, e.d. aansporen om zoveel mogelijk materialen aan te kopen die voldoen aan het cradle to cradle principe	
	Slimme vuilnisbakken installeren die aangeven wanneer ze vol zijn en de ledigingsroute hierop aanpassen	
	Elektronische chips in afvalcontainers aan huis installeren	SDG 1
	Op deze manier is DIFTARfacturatie mogelijk en kunnen bewoners zich bewust(er) worden van het afval en de kost hiervan	
	Zorgen voor een afspiegeling van je eigen personeelsbestand op de maatschappelijke diversiteit (binnen de regio)	SDG (
	Gebruik van de netheidsbarometer	
	De netheid op openbare domeinen wordt gecontroleerd zodanig dat er waar nodig actie kan worden ondernomen	
	Aan de hand van vuilnisbakkenplannen weloverwogen en voldoende afvalplaatsen voorzien om vervuiling tegen te gaan	SDG 12, 13
	Een gedetailleerd overzicht van de aanwezige publieke vuilnisbakken en opvolging van het gebruik. Hierdoor kan de plaatsing van de vuilnisbakken eventueel worden bijgestuurd	

	<p>Bv. Ondergrondse afvalcontainers: Nabij woontorens met woningen die een beperkte opslag hebben worden ondergrondse containers geplaatst zodat met 7/24 het afval op een verantwoorde manier kan verwijderen.</p> <p>Bv. Slimme afvalcontainers: Containers die het afval registreren en een signaal geven wanneer ze dienen geleidigd te worden. Dit vermijdt onder andere overbodige ritten en uitstoot.</p> <p>Bv. Mobiele recyclageparken om mensen die anders niet naar het recyclagepark kunnen (geen auto, niet mobiel,...) toch de kans te bieden het afval te sorteren dat niet aan huis wordt opgehaald.</p>	
	<p>Promoten van afvalarm winkelen</p> <p>Bv. verdelen van herbruikbare tassen, infoavond en informatiecampagne (via intercommunale) over afvalarm winkelen</p>	SDG 13
	<p>Gratis ter beschikking stellen van naaldcontainers</p> <p>Mensen die (quasi) dagelijks naalden moeten gebruiken vanwege hun ziekte (bv. diabetici) kunnen een gratis naaldcontainer ter beschikking krijgen voor een veilige en verantwoorde afvoer van gebruikte naalden.</p>	SDG 3
	<p>Blijvende en sterke samenwerking met de kringloopwinkel</p> <p>Bv. organisatie, scholen en dergelijke stimuleren om hun materialen hiernaartoe te brengen in plaats van weg te gooien</p>	
	<p>Invoeren van weegsystemen bij recyclageparken</p> <p>Op deze manier kan men ervoor zorgen dat het principe 'vervuiler betaalt' wordt toegepast</p>	SDG 10, 13
	<p>Principes van circulaire economie stimuleren</p> <p>Bv. herbruikbare bekertjes ter beschikking stellen, retourverpakkingen, lokale verwerking</p>	SDG 13

	<p>Zwerfvuilacties waarbij mensen worden gestimuleerd om op een ludieke manier hun buurten proper te maken en leren meer over correct sorteren</p> <p>Bv. Afvaleilanden: laten het publiek toe om te sorteren en kunnen het hergebruik van materialen stimuleren</p> <p>Bv. Snoeproute: dit is om de route van school naar station en omgekeerd zwerfafvalvrij te houden via een participatietraject met buurtbewoners en scholen.</p>	<p>SDG 11, 12</p>
	<p>De eigen emissies in lucht, water en bodem reduceren</p> <p>Bv. door middel van hernieuwbare energie, duurzaamheidscriteria in overheidsopdrachten (aapassen)</p> <p>Bv. transport zo veel mogelijk vermijden of kiezen voor duurzame alternatieven</p>	<p>SDG 14, 15</p>
	<p>Strandbezoekers stimuleren om geen zwerfvuil aan zee achter te laten</p> <p>Bv. door middel van borden en boetes</p>	
	<p>Promoten van zelf composteren</p> <p>Bv. via de verkoop van compostmaterialen aan een verminderde prijs en via inzet compostmobiel</p> <p>Bv. organiseren van workshops en demonstraties over thuiscomposteren</p>	<p>SDG 12</p>
	<p>Voldoende ophaalmogelijkheden voorzien</p> <p>Dit kan onder andere door het voorzien van voldoende straatvuilbakken op strategische plaatsen</p>	<p>SDG 11</p>

	Samenwerking stimuleren en organiseren tussen verschillende actoren Bv. OVAM, Kringwinkel, intercommunale en dergelijke werken samen om zo afval op de juiste manier te verwerken en indien mogelijk te hergebruiken	SDG 12
---	---	--------

5 Milieu en natuurbeheer

Duurzame beleidsacties en projecten vanuit milieu en natuurbeheer zullen vaak onder de ecologische doelstellingen vallen, met name SDG 6, 12, 13, 14 en 15. Daarnaast zijn er echter ook linken met verschillende andere duurzame ontwikkelingsdoelstellingen, wat aantoont dat milieu en natuurbeheer eveneens verbonden is met sociale en economische aspecten.

Bij het bekijken en het gebruik van de [indicatorenset](#) kan je voor dit thema onder meer indicatoren vinden bij SDG 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14 en 15.

Lees ook de [artikels rond onder meer duurzaam wonen, waterbeheer en energiegebruik](#).

Thema: milieu en natuurbeheer		
SDG	Beleidsactie of –project	Heeft ook een link met deze SDG(s)
		

 <p>2 GEEN HONGER</p>	<p>Door middel van landbouwmaatregelen een gevarieerd en gezond voedingspatroon stimuleren</p>	<p>SDG 3, 13</p>
 <p>3 GOEDE GEZONDHEID EN WELZIJN</p>	<p>Gebruik van pesticiden vermijden</p>	<p>SDG 11, 14, 15</p>
	<p>Maatregelen om de luchtkwaliteit te bevorderen, bv. aan de hand van resultaten van curieuzeneuzen de aangepast acties ondernemen</p>	<p>SDG 11, 13</p>
	<p>Afraden houtverbranding</p>	
 <p>4 KWALITEITS-ONDERWIJS</p>	<p>Inzetten op milieu en natuureducatie</p> <p>Bv educatieve herinrichting (naamplaatjes, infopanelen, doe-opdrachten) van publieke tuinen; aanleg van moes- en kruidentuinen, insectenhôtels en compostvaten i.s.m. scholen; landbouwroute; kringloopfietstocht; kennismaking met korte keten initiatieven</p>	<p>SDG 2, 12, 15</p>
	<p>Bijscholing en opleiding personeel, bv voor personeel groendienst</p>	
 <p>5 GENDER-GELIJKHEID</p>		
 <p>6 SCHOON WATER EN SANITAIR</p>	<p>Douches op de werkplaats voor werknemers van bv. groendienst</p>	
	<p>Onderhoud waterlopen en grachten</p>	
	<p>Minder verharding en hergebruik of infiltratie hemelwater</p>	<p>SDG 11</p>
	<p>Inzetten op aansluiting op rioleringsnetwerk en gescheiden riolering waar mogelijk</p>	
	<p>Aansporen gebruik drinkwater i.p.v. putwater</p>	<p>SDG 3</p>

 <p>7 BETAALBARE EN DUURZAME ENERGIE</p>	Elektrisch rijden stimuleren, bv. gebruik elektrische wagens in kader van dienstverkeer en laadpalen voor elektrische wagens	SDG 11, SDG 13
	Verhogen aandeel hernieuwbare energie in energiegebruik gemeentebestuur, ondernemingen en burgers	
 <p>8 EERLIJK WERK EN ECONOMISCHE GROEI</p>	Inzetten op duurzame bereikbaarheid van handelszaken en bedrijventerreinen	SDG 9, 11, 13, 15
	Bv. door een vlotte bereikbaarheid met het openbaar vervoer te garanderen, voldoende infrastructuur voor fietsers te voorzien en het leefmilieu van de omgeving te respecteren	
 <p>9 INDUSTRIE, INNOVATIE EN INFRASTRUCTUUR</p>	Kansengroepen aan het werk stellen bij het onderhoud van de openbare ruimte	SDG 1, 10
 <p>9 INDUSTRIE, INNOVATIE EN INFRASTRUCTUUR</p>	Duurzame groenaanleg bedrijventerreinen stimuleren en begeleiden	SDG 15
	Bv. met streekeigen planten en diervriendelijke flora	
 <p>10 ONGELIJKHEID VERMINDEREN</p>		
 <p>11 DUURZAME STEDEN EN GEMEENSCHAPPEN</p>	Zwerfvuilcampagne	SDG 3, 14, 15
	Aanpakken van sluisstorten en zwerfvuil om onder meer gezondheidsproblemen, geuroverlast en ongedierte te vermijden	
	Oog voor natuur en biodiversiteit bij de (her)aanleg en renovatie van pleinen, wegen en andere infrastructuur	SDG 9, 15
	Inzetten op duurzame, milieuvriendelijke mobiliteit	SDG 3, 9, 13

	Bv fietsverkeer, autodelen en carpooling stimuleren, gebruik openbaar vervoer aansporen, sensibiliseren rond duurzame mobiliteit	
	Duurzaam wonen stimuleren Bv premies en groepsaankopen hernieuwbare energie en isolatie, renovatieadvies op maat met aandacht voor kwetsbare doelgroepen, energiescan voor kwetsbare doelgroepen, hernieuwbare energie in gemeentelijke gebouwen	SDG 1, 7
	Beschermen natuurlijk erfgoed	SDG 15
	Systematisch inschrijven van sociale en ecologische voorwaarden in bestekken	SDG 13
	Werken met compostmeesters	
	Ondertekenen burgemeestersconvenant, opstellen en implementeren klimaatplan	
	Gemeente CO ₂ -neutraal Bv. door de burgers te informeren over zuinig rijden en in te zetten op hernieuwbare energie Bv. het gebruik van de fiets stimuleren (Fiets Babelutte-Kaprijke) door het te koppelen aan andere activiteiten.	SDG 3, 7, 8, 9, 11, 12, 15
	Klimaat adaptieve maatregelen Bv. aanleggen van waterpleinen, waterdoorlatende verharding op parkeerplaatsen, mensen stimuleren om tuinen en opritten te vergroenen, groene akkerranden tegen bodemerosie	SDG 2, 3, 4, 6, 9, 11, 14, 15
	Een klimaatmaand organiseren voor het personeel Bv minder vlees eten, meer gebruik maken van fiets en openbaar vervoer, klimaatwandering	SDG 3, 11, 12
	CO ₂ -compensatie voor vliegtuigreizen	

<p>14 LEVEN IN HET WATER</p>	<p>Inzetten op duurzaam beheer van ecosystemen aan de kust en op zee</p> <p>Bv het Europees project SCAPE (Shaping Climate Change Adaptive Places) in Oostende (Oosteroever)</p>	
	<p>Aanpakken sluikestorten en zwerfvuil, wat materiaal bevat dat ook in de zeeën en oceanen terecht komt</p>	<p>SDG 3, 11, 15</p>
<p>15 LEVEN OP HET LAND</p>	<p>Werken met streekeigen beplanting en bestrijding van exoten in gemeentelijke werking, maar ook naar burgers toe bv. via samenaankoop streekeigen groen</p>	
	<p>Beheer biodiversiteit en beschermen diersoorten</p> <p>Bv. paddenoverzet, bijenplan, nestvoorzieningen zwaluwen, invliegopeningen voor vleermuizen</p>	
	<p>Een bomenbeheersplan opstellen</p>	<p>SDG 13</p>
	<p>Duurzaam hakhoutbeheer</p> <p>Bv snippers gebruiken voor verwarming binnen directe omgeving</p>	
	<p>Trage wegen beschermen</p> <p>Bv. door paden en wegels goed te onderhouden</p>	<p>SDG 3, 11</p>
	<p>Zuinig strooien; Maak een doordacht winterplan. Er hoeft niet overal en massaal zout gestrooid te worden. Dit vermijdt vermijdbare verzilting van de omgeving.</p>	<p>SDG 11</p>
<p>16 VREDE, JUSTITIE EN STERKE PUBLIEKE DIENSTEN</p>	<p>Een doeltreffend, verantwoordelijk en transparant natuur- en milieubeleid voeren</p> <p>Bv. door onder andere in te zetten op inspraak en participatie van de brede bevolking, bv via klimaatplatform of wijkprojecten, en van specifieke groepen</p>	

Interne en externe partners betrekken bij het natuur- en milieubeleid

Zoals gemeentelijke diensten, lokale bedrijven, kennisinstellingen, verenigingen, natuur- en milieudiensten in binnen- en buitenland, op verschillende overheidsniveaus

6 Lokale voedselstrategie

Een lokale voedselstrategie heeft in de eerste plaats betrekking op SDG's 2 en 12. Met een lokale voedselstrategie zet je namelijk in op duurzame landbouw, zorg je ervoor dat niemand honger lijdt en pak je voedselverspilling aan. Lokale besturen kunnen via een circulair voedselbeleid hedendaagse uitdagingen aanpakken zoals economische innovatie, lokale werkgelegenheid, een gezonde voedselomgeving, sociale samenhang, versterken relatie stad-platteland, Als je een goede lokale voedselstrategie uitwerkt, zal je dus automatisch samenwerken met verschillende actoren, diensten en beleidsdomeinen en bijdragen aan verschillende andere SDG's. Je kiest namelijk voor voedselzekerheid voor kwetsbare groepen (SDG 1 en 10), gezonde, biologische voeding (SDG 3), een duurzaam waterbeleid (SDG 6), werkt aan een korte keten en CO2-reductie (SDG 13), enz.

Bij het bekijken en het gebruik van de [indicatorenset](#) kan je voor dit thema onder meer indicatoren vinden bij SDG 2 en 12.

Interessante bronnen:

- Foodwin, [Voedselverspilling en SDG's](#)
- De Landgenoten, [grond voor \(bio\)boeren en de SDG's](#)
- FAO, [Transforming food and agriculture to achieve the SDGs](#) (2018)
- [FAO framework for the Urban Food Agenda](#)
- Milan Urban Food Policy Pact, http://www.milanurbanfoodpolicypact.org/wp-content/uploads/2019/04/food_cities.pdf
- [Food governance](#)
- [Cities and circular economy for food - Ellen MacArthur Foundation](#)
- [Diets for a better future - EAT and the Rockefeller foundation](#)
- [Transforming Food Systems Under a Changing Climate change](#)
- [Beyond Urban: City-Region Food Systems for Resilient and Sustainable Development](#)

SDG	Beleidsactie of -project	Heeft ook een link met deze SDG(s)
	<p>Gebruik lokale, biologische voeding in de eigen gemeentelijke OCMW restaurants.</p> <p>Ondersteun voedselbanken, distributieplatformen zoals de foodsavers, sociale restaurants en kruideniers, in nauwe samenwerking met armoedeorganisaties en het OCMW. Zorg voor een connectie tussen de landbouwbeweging en de armoedebeweging.</p>	SDG 2, 12
	<p>Stel gemeentelijke gronden ter beschikking voor lokale voedselproductie: biologische/regeneratieve/agro-ecologische en stadslandbouw (grond voor boeren).</p> <p>Werk samen met de lokale voedselproducenten aan landbouwverbreding</p> <p>Ondersteun logistieke initiatieven zoals CSA, Voedselteams, Boeren & Boeren, Linked farm, Lokaal markt</p> <p>Voedingstekorten in de kinderjaren kan tot levenslange problemen leiden. (problemen intellectuele ontwikkeling, zwakkere immuniteit, ...) Honger en gebrek aan voeding wordt in verband gebracht met een slechte concentratie met een negatieve invloed op schoolprestaties en zelfs schooluitval.</p>	SDG 11 SDG 8 SDG 12 SDG 3, 4
	<p>Een lokale voedselstrategie zet o.a. in op gezonde voeding. Biedt bijvoorbeeld gratis seizoensfruit aan aan je personeelsleden. Zorg ook voor genoeg vegetarische en veganistische verse voedselopties bij meetings. .</p> <p>Zorg voor een aanbod van gezonde en evenwichtige voeding in lokale dienstencentra, in de grootkeukens van gemeentelijke scholen en ziekenhuizen, bij aanvullende thuiszorg, ...</p> <p>Een goede lokale voedselstrategie heeft ook effect op de psychische gezondheid, via bv. samenwerking tussen volkstuintjes, woonzorgcentra, OCMW om welzijn kwetsbare personen te verbeteren. Voorzie grond voor volkstuinten en samentuinten.</p>	SDG 2 SDG 4

	Bied gezonde, lokale en seizoensgebonden voeding aan op school.	SDG 2, 3
	Betrek duurzame lokale en seizoensgebonden voeding en voedselproducenten interactief in het lespakket bijv. door bezoeken lokale boeren	SDG 8, 12
	Van de vrouwen die professioneel actief zijn in het zuiden geeft 79 % aan dat landbouw hun kostwinning is. Ze werken gemiddeld meer uren als mannen, verdienen minder, hebben geen recht tot het bezitten of erven van land, hebben minder toegang tot materiaal, hebben minder toegang tot krediet, ...Steun initiatieven en projecten in het Zuiden die vrouwen in de landbouw versterken.	SDG 17
	Vrouwen leiden een derde van de EU landbouwbedrijven, toch is hun jaarsalaris beduidend minder als dat van de mannen. Vooral omdat ze het land niet in eigen beheer hebben. Stel ook gemeentelijke gronden ter beschikking voor boerinnen. Zij zijn daarenboven meestal bedrijvig in de milieuvriendelijke landbouwprincipes.	SDG 2
	Duurzame landbouw beschermt het grondwater (geen pesticiden, chemisch-synthetische gewasbescherming). Bio/agro-ecologische boeren verbruiken ook veel minder water, bv. in de zomer moeten zij minder sproeien omdat de grond het water beter vasthoudt. Hun gronden zijn bovendien minder onderhevig aan erosie en verkleinen zo de kans op overstroming.	SDG 13
	Voedselproductie en voedseltransport staat voor 1/3 van alle energie wereldwijd opgewekt. Helaas gebruiken we hiervoor meestal fossiele brandstoffen. Bij kringlooplandbouw kan er bijvoorbeeld uit landbouwafval ethanol gemaakt worden. Andere circulaire principes komen hier ook aan bod.	SDG 9, SDG 13
	Ondersteun lokale producenten logistiek en faciliteer bio/boerenmarkten. Creëer een logistiek platform voor de horeca beleving. Motiveer horeca om samen te werken met lokale voedselproducenten.	SDG 11, 12

	<p>Stel kansengroepen tewerk in de sociale restaurants waar de lokale landbouwproducten worden gebruikt, in de lokale landbouwproductie, in de stedelijke volkstuinen, ...</p>	SDG 10
	<p>Zet naast lokale productie ook in op fair trade. Bv. deelname aan de campagne FairTradeGemeente, opnemen van fair trade als criterium bij gemeentelijke aankopen, fairtradeproducten aanbieden op gemeentelijke evenementen, fairtradekookboek ontwikkelen, trofee voor beste fairtradehorecazaak, burgers sensibiliseren rond eerlijke handel, samenwerking met de lokale Oxfam WereldWinkel.</p>	SDG 12
	<p>Promoot lokale duurzame producten en fair trade in de toerisme en horeca sector.</p>	
	<p>Ondersteun inclusieve landbouwmodellen en voedselproductie. Modellen die mensen met fysieke, mentale of psychische beperkingen integreren. Boerderijen die kansen voorzien voor kansarmen, jonge delinquenten, mensen met leermoeilijkheden, verslaafden, langdurig werklozen en actieve senioren; school- en kleuterschoolboerderijen en nog veel meer.</p>	SDG 10
	<p>Door innovaties kan men de voedselverliezen en voedselverspilling terugdringen.</p>	SDG 12
	<p>Door een circulaire aanpak van de voedselstromen kan afval, water, energie en andere materialen terug in de productieketen gebruikt worden.</p>	SDG 6, 7
	<p>Stel kansengroepen tewerk ikv lokale voedselstrategie</p>	SDG 8
	<p>Snelle bevolkingsgroei en verstedelijking zetten voedselsystemen enorm onder druk door de toegenomen vraag naar water, land en milieu-intensieve diëten. Ook de loskoppeling van het platteland en daarmee verwijdering van kleine boeren in de omgeving van snelgroeiende steden is een probleem. Maar steden kunnen ook broedplaatsen zijn voor innovaties in voedselsystemen, bijvoorbeeld door een lokale voedselstrategie op te zetten of door technologie als hydrocultuur en vertical farming te ondersteunen.</p>	SDG 2, 13

	<p>Lokale besturen hebben veel impact via hun aankoopbeleid. Integreer sociale en ecologische voorwaarden in de gemeentelijke bestekken. Werk samen met lokale voedselproducenten.</p>	SDG 8, 13
	<p>Leidt inwoners toe naar duurzame winkelmogelijkheden ikv biologische en eerlijke producten, geef info over duurzame en seizoensgebonden producten, organiseer een fietsroute langs duurzame voedselinitiatieven, organiseer bezoeken op het veld bij de boer, organiseer culinaire evenementen met streekproducten of voedseloverschotten, ...</p>	SDG 8, 12
	<p>Bied educatieve activiteiten aan rond gezonde voeding en duurzame landbouw in samenwerking met woonzorgcentra, jeugdwerkorganisaties, speelpleinwerking, kinderdagverblijven, enz... Betrek de armoedebeweging en de boerenbeweging hierbij.</p>	SDG 1, 4
	<p>Voedselverspilling tegengaan is een belangrijke subdoelstelling van SDG 12. Terwijl er veel mensen wereldwijd maar ook in België voedsel tekort hebben, wordt er tegelijk veel voedsel weggegooid. Voedselverspilling tegengaan kan daarnaast ook een grote impact hebben op de CO2-uitstoot. Als lokaal bestuur kan je via verschillende domeinen (horeca, sociale voedselverliesplatformen, grootkeukens, ...) een belangrijk rol opnemen om zo weinig mogelijk voedsel verloren te laten gaan.</p> <p>Mogelijke acties:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Moedig restaurants aan om maaltijdrestjes mee te geven en om te koken met voedseloverschotten. Ook ikv gemeentelijke evenementen en vergaderingen kan je verpakkingen voorzien om restjes mee te nemen. - Sensibiliseer gemeentelijk personeel en burgers rond voedselverspilling. 	SDG 1, 2, 13
	<p>Promoot de korte keten, versterk de verbinding tussen lokale producenten en consumenten en verminder zo je voedselkilometers</p>	
	<p>Voorzie een beheersplan voor noodsituaties / voedselbestendigheid op het gebied van voedselvoorziening voor de gemeente</p>	SDG 16
	<p>Voedselproductie is wereldwijd een van de belangrijkste oorzaken van broeikasgassen; de aantasting van de biodiversiteit door intensieve landbouwpraktijken zorgt voor</p>	SDG 1,2, 3, 8, 14, 15,

	gezondheidscrisissen; overstromingen en andere extreme weersomstandigheden (o.a. droogtes) zijn een risico voor onze voedselproductie; Het is belangrijk klimaatacties te nemen om bovenop deze klimaatuitdagingen een voedselcrisis te vermijden.	
	Vermijden van voedselverspilling is o.a. een impactvolle maatregel om klimaatverandering (CO2-uitstoot) tegen te gaan.	SDG 12
	Promoot duurzame visvangst. 1/3 van commercieel gevangen vis is overbevist. Promoot bijvangst en onbekende vissen van bij ons. Ook de vissen kennen hun seizoenen.	
	Plastic verpakking om voedsel te bewaren en transporteren komt terecht in rivieren, meren en oceanen. Werk met biologisch afbreekbare alternatieven voor plastic die via de circulaire economie weer in de bevoorradingsketen terecht kunnen.	SDG 9, 12, 13
	Landbouw en veeteelt kunnen een negatief effect hebben op het natuurlijk leefmilieu, o.a. via ontbossing, gebruik pesticiden en bodemuitputting. Het is belangrijk om hiermee rekening te houden.	SDG 3, 11, 12, 13
	Kies voor boeren die agro-ecologische (bodemkwaliteit is de basis, agro-forestry, voedselbossen, bio, ...) principes toepassen. Deze duurzame landbouwers investeren in hun bodem en het bodemleven op lange termijn en vermijden monocultuur: dat komt de biodiversiteit ten goede.	SDG 2, 11, 12, 13
	Zet intern een domeinoverschrijdend/transversaal team rond voeding op	
	Creëer een voedselraad waar ook de andere lokale actoren in het voedselveld (incl. burgerplatformen) deel van uitmaken	SDG 17
	Aanwezigheid van een inventaris van lokale voedselinitiatieven en -praktijken	
	Verbind stakeholders om je lokale voedselstrategie uit te bouwen en te versterken. Betrek kennisinstellingen, burgers, de privé sector, het middenveld. Betrek de boerenbeweging en de armoedebeweging. Maak de link met de lokale economie, horeca en toerisme.	SDG 8, 16

	Neem deel aan internationale netwerken, bv food smart cities, let's food cities, eurocities, MUFPP, C40, forum for the future, RUAf, eMAF, 100 resilient cities	
	Ondersteun organisaties die in het globale Zuiden werken aan duurzame landbouw en voedselketens samen met lokale gemeenschappen, boerencoöperaties, lokale besturen, enz.	SDG 12

7 Lokale dienstencentra

Lokale dienstencentra kunnen duurzaam georganiseerd worden. Zowel in hun aanbod naar de bezoekers toe als naar eigen personeel en infrastructuur. Lokale dienstencentra vallen voornamelijk onder de People Pijler, gericht op het sociale aspect van duurzaamheid, maar er ook op vlak van andere duurzaamheidspijlers kunnen LDC's veel betekenen. Denk maar aan participatie, duurzame consumptie en groene ruimte. Activiteiten met de bezoekers kunnen onder alle SDG's vallen en zodoende een divers aanbod bieden

Bij het bekijken en het gebruik van de [indicatorenset](#) kan je voor dit thema onder meer indicatoren vinden bij SDG 2, 8, 10 en 12.

Thema: lokale dienstencentra		
SDG	Beleidsactie of -project	Heeft ook een link met deze SDG(s)
	Versterken van sociale netwerken en sociale beschermingssystemen Bv. verlaagde sociale tarieven, korting op openbaar vervoer, theater, ...	

	<p>Organiseren van buurthulp, met aandacht voor mensen in een kwetsbare positie</p> <p>Bv. Helpen met administratie Bv. mogelijkheid tot opstart van hulpverlening Bv sociale kruidenier Bv. cursus weerbaarheid</p>	<p>SDG 2, 3, 16</p>
	<p>Personeel opleiden zodat ze verschillende vormen van armoede kunnen detecteren en zodat ze kunnen doorverwijzen naar (gespecialiseerde) instanties</p>	
	<p>Aanbieden van betaalbare maaltijden, met mogelijkheid om hieraan sociaal restaurant en sociale kruidenier te koppelen. Aandacht voor een gevarieerd en gezond aanbod.</p>	
	<p>Aandacht voor korte keten en eerlijke handel, waarbij zoveel mogelijk gewerkt wordt met lokale, seizoensgebonden producten, en met fair trade producten. Een LDC kan zelf een voedseltuin aanleggen. Ze kan deze tuin ook gebruiken voor vormingen/workshops over ecologisch tuinieren.</p>	<p>SDG 8, 12</p>
	<p>Aanwezigheid van diëtist</p>	<p>SDG 3</p>
	<p>Detecteren van gezondheidsproblemen en toeleiden naar de nodige hulp, bv op vlak van mentale gezondheid, voeding, verzorging, en beweging (zoals wandel- of fietsclub).</p> <p>Bv. deelname aan de week van de mentale gezondheid (met o.a. lezingen) Bv. dokters, psychologen/therapeuten, begeleiders/sociaal werkers die geregeld beschikbaar zijn. Kan ook via samenwerking met een school om medisch en zorgpersoneel in opleiding in te schakelen als vrijwilligerswerk/stage Bv. preventie en behandeling monitoren bij misbruik van verslavende middelen en misbruik van alcohol Bv. aanmeldpunt/vertrouwenspersoon als het niet goed gaat mentaal/fysiek</p>	<p>SDG 17</p>
	<p>LDC biedt ontspanning, ontmoetingskansen, een luisterend oor</p>	
	<p>Uitzenden van Livestreamprojecten van culturele activiteiten</p>	

	Organiseren van campagnes rond eenzaamheid	
	Organiseren van sportactiviteiten	
	Gezondheid en welzijn van eigen medewerkers bewaken, bv via sport, aandacht voor mentale gezondheid en begeleiding, ondersteuning van vrijwilligers	
	Stimuleren van zelfontplooiing bv taal, technisch, creatief	
	Activiteiten organiseren om wereldburgerschap en duurzaam gedrag te bevorderen, bv. workshops, lezingen, getuigenissen, educatieve uitstappen	SDG 12
	Bijscholing en opleiding personeel bv. op vlak nieuwe methodes of om certificaat te bekomen	
	Aandacht voor gender in programma Bv. genderneutraal taalgebruik Bv. niet bevestigen van genderstereotypen Bv. activiteiten ikv internationale vrouwendag	
	Inclusief beleid waarbij gendergelijkheid wordt nagestreefd, bv op vlak personeelsbeleid	SDG 10
	Beperken waterverbruik in LDC's Bv. gebruik regenwater voor toiletten, tuin, ... Bv. repareren lekkende kranen Bv. sensibilisering bezoekers en personeel	
	Mogelijkheid tot gratis drinkwater op verschillende plaatsen in het centrum	SDG 1
	Gebruik ecologische schoonmaakproducten	SDG 14
	Activiteiten ikv wereldwaterdag, met linken naar globale waterproblematiek	SDG 17

	<p>Beperken energieverbruik in LDC's</p> <p>Bv. isolatie Bv. sensibilisering bezoekers en personeel Bv. meer buitenactiviteiten organiseren ipv binnen</p>	
	<p>Inzetten op hernieuwbare energie</p> <p>Bv. zonnepanelen Bv. lampen as a service</p>	SDG 12
	<p>Veilige en gezonde werkomgeving verzekeren</p>	
	<p>Kansengroepen een mogelijkheid geven tot tewerkstelling en vrijwilligerswerk.</p>	SDG 10
	<p>ICT-vaardigheden versterken, bv via computerlessen</p>	
	<p>Bij verbouwingen aandacht voor toegankelijkheid en duurzame materialen</p>	SDG 7, SDG 10
	<p>Vlotte toegang tot het gebouwen en publieke ruimte voorzien voor iedereen</p>	
	<p>Samenwerking om inclusiviteit te bevorderen</p> <p>Bv. met etnisch-culturele organisaties en diasporaverenigingen Bv. Welkombord met 'welkom' in verschillende talen</p>	SDG 17
	<p>Inclusief personeelsbeleid, waarbij medewerkers ook respect hebben voor diversiteit</p>	SDG 16
	<p>Versterken sociale cohesie via buurthulp en activiteiten</p>	SDG 10
	<p>Hulp aanbieden in de zoektocht naar een adequate, veilige en betaalbare woning</p>	SDG 10

	<p>Multifunctioneel gebruik van ruimtes</p> <p>Bv. delen infrastructuur met andere partners of deze verhuren Bv. openstellen ruimtes voor jong en oud om intergenerationeel contact te stimuleren Bv. ruimtes beschikbaar stellen als atelier voor studenten</p>	SDG 9
	<p>Toegang tot veilige, betaalbare, toegankelijke en duurzame vervoerssystemen met aandacht voor kwetsbare groepen: LDC kan noden hierrond detecteren en zo invloed uitoefenen rond beslissingen ikv ruimtelijke ordening en mobiliteit</p>	SDG 9
	<p>Personeel stimuleren om zich duurzaam te verplaatsen, bv met openbaar vervoer en de fiets</p> <p>Bv. financiële stimulansen Bv. dienstfietsen ter beschikking stellen</p>	SDG 13
	<p>Voedselverspilling tegengaan</p> <p>Bv. koken met voedseloverschotten Bv. samenwerking met andere instanties om voedseloverschotten te herverdelen</p>	SDG 2, 17
	<p>Duurzaam aankoopbeleid, met aandacht voor sociale en ecologische voorwaarden, bv. lokaal en fairtrade, circulaire aankopen, verantwoorde werkkledij, ...</p>	SDG 2, 8
	<p>Aandacht voor circulariteit</p> <p>Bv diensten huren ipv kopen, bv verlichting Bv. samenwerking met kringwinkel Bv. activiteiten zoals repaircafé of ruilavonden</p>	SDG 13, 17
	<p>Sorteren en recycleren van afval</p>	SDG 11
	<p>Groene tuin en waterpleinen aanleggen, parking waterdoorlatend, vergroenen van infrastructuur.</p>	SDG 15

<p>13 KLIMAATACTIE</p>	<p>Organiseren van klimaatmaand met bv minder vlees, meer gebruik openbaar vervoer, activiteiten ikv klimaatbewustzijn (wandeling, zwerfvuil rapen, bomen planten ter compensatie van CO2-uitstoot, ...)</p>	<p>SDG 2, 11, 15</p>
<p>14 LEVEN IN HET WATER</p>	<p>De vis bij vismaaltijden dragen het MSC-label</p>	
<p>15 LEVEN OP HET LAND</p>	<p>Duurzame tuin met aandacht voor inheemse beplanting, beleving, insectenhôtels, ... Vb. Bijenhotel in de tuin</p>	<p>SDG 3</p>
<p>16 VREDE, JUSTITIE EN STERKE PUBLIEKE DIENSTEN</p>	<p>Participatie is een essentieel onderdeel van LDC's. Via betrokkenheid burgers kan er gewerkt worden aan inclusieve stadsontwikkeling. Via buurtanalyse kan er ook data verzameld worden die interessant kan zijn ifv opvolging SDG's.</p>	<p>SDG 11</p>
	<p>Belang van veiligheidsgevoel in de buurt</p>	<p>SDG 11</p>
<p>17 PARTNERSCHAP OM DOELSTELLINGEN TE BEREIKEN</p>	<p>LDC heeft een brugfunctie en verbindt zo inwoners, het lokaal bestuur en andere partners. Deelnemen aan platform/forum waar verschillende centra met elkaar in contact komen en ervaringen kunnen delen. Ook internationale ervaringsdeling en -uitwisseling.</p>	

8 Vrije Tijd

Duurzame beleidsacties en projecten vanuit het beleidsveld vrije tijd vallen onder verschillende doelstellingen. Er wordt hoofdzakelijk gekeken naar doelstelling met betrekking op de pijler 'mens', maar dit wil niet zeggen dat men geen oog heeft voor de andere aspecten. Met betrekking tot het SDG 10 ongelijkheid verminderen wordt er onder andere verwezen naar het 'sociale, economische

en politieke inclusie van iedereen mogelijk maken en bevorderen, ongeacht leeftijd, geslacht, handicap, ras etniciteit, herkomst, godsdienst of economische of andere status’.

Bij het bekijken en het gebruik van de [indicatorenset](#) kan je voor dit thema onder meer indicatoren vinden bij SDG 3,4,5 en 10.

Interessante bronnen:

- Artikel [Duurzaam sporten](#)
- Artikel [Cultuur en erfgoed in een duurzaam netwerk](#)
- UCLG, [Culture in the sustainable development goals: a guide for local action](#)
- VVBAD, [Bibliotheken en de SDG's](#)
- UNICEF, [SDG's en kinderrechten](#)

Thema: vrije tijd		
SDG	Beleidsactie of -project	Heeft ook een link met deze SDG(s)
	Tarievenbeleid waarbij er rekening wordt gehouden met de financiële mogelijkheden van mensen Bv. UITpas (vrijtijdspas)	SDG 10
	Sociale projecten omtrent duurzame voeding tijdens evenementen Bv. maaltijden op basis van verloren groenten	SDG 3, 12
	Mensen die niet deel kunnen nemen aan culturele activiteiten toch de mogelijkheid bieden. Bv. Livestreamprojecten van culturele activiteiten naar o.a. woonzorgcentra	SDG 10

	<p>Activiteiten organiseren in samenwerking met plaatselijke verenigingen omtrent gezondheid en welzijn</p> <p>Bv. Serious games zoals 'no credit, game over' (een spel rond schulden)</p>	SDG 4
	<p>Stimuleren van het aanbod van gezonde alternatieven tijdens events, in het jeugdhuis</p> <p>Bv. gezonde non-alcoholische dranken (mocktails, smoothies), vegetarische alternatieven</p>	SDG 13
	<p>In kinderopvang wordt er rekening gehouden met de diversiteit, er wordt niet uitgegaan van blanke, middenklasse kinderen.</p> <p>Bv. gebruiken/voorwerpen uit verschillende culturen gebruiken</p>	SDG 1, 10
	<p>Aanbieden van workshops omtrent duurzaamheid</p>	SDG 12, 13
	<p>Burgers worden door het inzetten van talentcoaches gestimuleerd om hun talenten te ontdekken en te ontplooiën tijdens hun vrije tijd.</p> <p>Bv. A'REA 2020 (Antwerpen-Kiel)</p>	SDG 3
	<p>Stimuleren van wereldburgerschap: aandacht schenken voor het eigen erfgoed binnen de gemeente en ook dat van anderen.</p> <p>Bv. erfgoed van de eigen gemeente en deze van de stedenband</p>	SDG 17
	<p>Er worden speciale vormen aangeboden met oog op gendergelijkheid, daarnaast wordt er algemeen rekening gehouden met gendergelijkheid tijdens vormen.</p>	SDG 4
	<p>Inclusief beleid waarbij gendergelijkheid wordt nagestreefd.</p> <p>Niemand hoeft zich uitgesloten te voelen op basis van zijn/haar gender (of seksuele voorkeur), organisaties en verenigingen worden gestimuleerd om zich hiervoor in te zetten.</p>	SDG 10, 16

		
	<p>Energie-efficiënte/zuinige gebouwen</p> <p>Culturele centra, verenigingen stimuleren om hun gebouwen energie-efficiënt te maken (d.m.v. subsidies).</p>	SDG 9, 13
	<p>Duurzaam toerisme</p> <p>Bv. eerlijke verloning, toerisme zonder schade toe te brengen aan de omgeving en een duidelijke link met plaatselijke (culturele) gebruiken.</p>	SDG 10, 12, 13, 14, 15
	<p>Publiek-private samenwerking bij het bouwen van duurzame gebouwen/infrastructuur.</p> <p>Bv. bij het (ver)bouwen oog hebben voor de verschillende doelgroepen en hun noden</p>	SDG 7, 11, 17
	<p>Culturele diversiteit wordt erkent en gebruikt in het (cultuur) beleid. Oog hebben voor de ontwikkelingen binnen en buiten de eigen gemeente/stad.</p> <p>Bv. vluchtelingen stimuleren om deel te nemen aan het cultureel leven (theater, dans, muziek)</p>	SDG 1,3,5
	<p>Stimuleren van projecten die oog hebben voor benadeelde bevolkingsgroepen, hen een stem geven</p> <p>Bv. Wit.h Kortrijk</p>	SDG 11
	<p>Herbestemming gebouwen: de gemeente gaat na hoe gebouwen op een optimale manier benuttigd kunnen worden en welke aanpassingen hiervoor nodig zijn.</p>	SDG 9

	<p>Bv. vroegere industriegebouwen gebruiken voor dans-, kunstprojecten</p>	
	<p>Attractieve publieke ruimte: de publieke ruimte dient voor iedereen en wordt op deze manier ingedeeld met oog op veiligheid.</p> <p>Bv. plaats voorzien voor rolstoelgebruikers, sanitair voor mannen en vrouwen</p>	SDG 1, 5, 10
	<p>Stimuleren van multifunctionele ruimtes: oog hebben voor de verschillende doelgroepen en hun noden bij het (ver)bouwen</p> <p>Bv. ruimtes die geschikt zijn voor zowel kinderen als ouderen (inter-generatieel)</p>	SDG 10
	<p>Stimuleren van een verantwoord en duurzaam erfgoedbehoud en –beheer. Om het cultureel erfgoed te bewaren voor de toekomst is het verzamelen, onderzoeken, bewaren, beschermen en het toegankelijk maken van erfgoed belangrijk.</p>	
	<p>Organiseren van duurzame evenementen bijvoorbeeld door gebruik te maken van lokale producten.</p> <p>Wegwerp zoveel mogelijk vermijden, afvalbakken voor gescheiden afval voorzien en deelnemers stimuleren met de fiets of het openbaar vervoer te komen.</p>	SDG 3, 11, 12, 13
	<p>Promoten van deelconcepten</p> <p>Bv. aanbieden van deelfietsen, ruimtes voorzien waar kleren gedeeld kunnen worden</p>	SDG 1, 13
	<p>Reglementen aanpassen met betrekking tot aankoopbeleid van organisaties en verenigingen</p> <p>Bv. met werkt zoveel mogelijk met lokale ondernemingen</p>	
	<p>Acties ondersteunen die vrije tijd met klimaat verbinden</p> <p>Bijvoorbeeld ecosportief, plogging, ecotoerisme</p>	SDG 3

		
	Afbakenen van recreatienatuur en beschermde natuur	SDG 11, 13
	<p>Aandacht geven aan diversiteit</p> <p>Geschiedenis van conflict weergeven, aandacht voor de geschiedenis van verschillende culturen, religies en hun impact op de samenleving</p> <p>Inclusief personeelsbeleid</p> <p>Bv. Oog voor diversiteit bij het aanwerven van mensen</p> <p>Nadruk leggen op 'samen de gemeente/stad' maken</p> <p>Bv. door het opstellen van goede participatiereglementen die burgers bij het lokale vrijetijdsbeleid betrekken door inspraak, advies, medebeheer en co-creatie</p>	<p>SDG 4</p> <p>SDG 5, 10</p> <p>SDG 17</p>
	Subsidiereglement omtrent het ondersteunen van verenigingen. Indien zij zich aan verschillende afspraken met betrekking tot duurzaamheid houden kunnen de vereniging (extra) ondersteuning genieten.	SDG 11

9 Kinderopvang

Kinderopvang vormt de voorschoolse ontwikkeling, uit onderzoek blijkt duidelijk dat kinderopvang kinderen een voorsprong geeft in het lage onderwijs o.a. op vlak van taal. In kader van deze beleidsaftoetsing ligt de focus hoofdzakelijk op “opvoeden voor een duurzame samenleving”. Dit wil zeggen dat je kinderen uitrust met de capaciteiten die ze nodig hebben om bewuste keuzes te maken voor een leefbare wereld. Een leefbare wereld wordt gezien als een wereld waarin er genoeg is voor iedereen en voor altijd: (1) alle mensen hebben een waardig leven zonder armoede of oorlog én (2) mensen respecteren de aarde en de natuur, ze gaan zorgvuldig om met het milieu. Zo biedt kinderopvang een belangrijk instrument in het voorkomen en bestrijden van armoede. Ouders krijgen onder andere de kans om te werken, een opleiding te volgen en deel te nemen aan de maatschappij. Om de verschillende voordelen te waarborgen is een actief beleid noodzakelijk, zodanig dat iedereen toegang heeft tot kinderopvang.

Duurzame beleidsacties en projecten vanuit het beleidsveld kinderopvang zullen vaak onder de vierde doelstelling vallen: ‘Verzeker gelijke toegang tot kwaliteitsvol onderwijs en bevorder levenslang leren voor iedereen’. Dit houdt onder andere in dat kinderen ‘in hun vroege kindertijd toegang hebben tot een kwalitatieve ontwikkeling, zorg en opvoeding voorafgaand aan de lagere school zodat ze klaar zijn voor het basisonderwijs’. Daarnaast kan er in de kinderopvang op verschillende manieren gewerkt worden aan verschillende SDGs.

Bij het bekijken en het gebruik van de [indicatorenset](#) kan je voor dit thema onder meer indicatoren vinden bij SDG 1 en 4.

Meer info:

- artikel [Energie efficiënter gebruiken, kinderopvang neemt voortouw](#)
- VVSG ism KdG, [cahier duurzame ontwikkeling in de kinderopvang](#)

Thema: kinderopvang		
SDG	Beleidsactie of –project	Heeft ook een link met deze SDG(s)
	<p>De kinderopvang toegankelijk maken voor iedereen door middel van verlaagde sociale tarieven en een beperking van de extra kosten</p> <p>Bv. door samenwerking met toeleiders zodanig dat ook kwetsbare gezinnen hun weg vinden naar de opvang Bv. door blijven(d) inzetten op IKT (subsidie inkomenstarief waarbij de gezinnen een prijs betalen o.b.v. het inkomen) Bv. Door het toepassen van voorrangregels voor kwetsbare gezinnen of plaatsen voor te behouden, door een eenvoudige inschrijvingsprocedure</p>	SDG 3, 10, 11, 16, 17
	<p>Ouders helpen met het voorzien van de nodige materialen waar mogelijk.</p> <p>Bv. via ruilwinkel, pamperbank Bv. ondersteuning bieden bij het zoeken naar materialen die passen binnen het budget van het gezin</p>	SDG 12
	<p>Een voedselstrategie opstellen waarbij rekening gehouden wordt met de volledige voedselketen. Er wordt gekozen voor betaalbare, gezonde, seizoensgebonden, korte keten voeding en overschotten worden gebruikt. De keuze voor korte keten wordt aangevuld met fairtrade producten (bv. stad Gent).</p>	SDG 3, 8, 12
	<p>Mogelijkheid tot gratis soep en fruit in de opvang voorzien. Dit wordt extra gestimuleerd voor gezinnen die financiële moeilijkheden ervaren. Bv. OCMW Boom</p>	SDG 1
	<p>Er wordt rekening gehouden met het welzijn van de begeleiders</p>	SDG 8
	<p>De omgeving waar de kinderen zich in bevinden wordt veilig en aangenaam gemaakt</p> <p>Bv. lawaaimeter, oog voor ergonomie, inzetten op buitenspel</p>	

	<p>Er wordt ingezet op het stimuleren van een sterk zelfbeeld bij het kind</p> <p>Bv. geen compassie maar wel ondersteuning bieden waar nodig</p> <p>Bv. kinderbegeleider leert de kinderen om een ruzie bij te leggen</p>	SDG 4
	<p>Kinderopvang helpt de ouders in hun zoektocht naar een school die aan hun wensen voldoet.</p>	
	<p>Opleiding en coaching voor kinderbegeleiders om hun kennis en vaardigheden rond onder andere diversiteit, inclusie en armoede te versterken.</p>	SDG 3, 10
	<p>Er wordt ruimte voorzien voor niet-gekwalificeerde kinderbegeleiders die tijdens de tewerkstelling een opleiding of kwalificatie kunnen halen.</p>	SDG 8
	<p>De activiteiten zijn gender overschrijdend, er wordt geen doelbewust onderscheid gemaakt. Er wordt hierbij ook gelet op genderneutraal taalgebruik.</p> <p>Bv. kinderen krijgen de keuze om te spelen met wat ze willen</p> <p>Bv. er worden materialen aangeboden die de genderstereotypen niet bevestigen</p>	SDG 4, 10
	<p>Promoten en aantrekken van mannen als kinderbegeleider en verantwoordelijke</p>	SDG 8
	<p>Iedere ouder (mama's en papa's) heeft recht op participatie. Indien nodig kan de kinderopvang extra actie ondernemen naar de ouder die minder in de aandacht staat.</p>	
	<p>Kwaliteitsvol kraantjeswater aanbieden (vanaf 6m/1jaar)</p> <p>Bv. met behulp van een waterfontein, waterbar, gepersonaliseerde beker</p>	SDG 13
	<p>Promoten 'minder binnen, meer buiten'. Door de kinderen vaker buiten te laten spelen daalt het energieverbruik</p>	SDG 3

 <p>7 BETAALBAAR EN DUURZAME ENERGIE</p>	<p>Gebouwen zo energie-efficiënt mogelijk maken. Bestaande gebouwen kunnen een energieprestatiediagnose laten uitvoeren en aan de hand hiervan de nodige aanpassingen doorvoeren (eventueel m.b.v. subsidie).</p> <p>Bv. nieuwe kinderopvang Wiegelied in Oostende</p>	<p>SDG 9, 13</p>
 <p>8 EERLIJK WERK EN ECONOMISCHE GROEI</p>	<p>Iedereen die over de nodige vaardigheden beschikt krijgt de mogelijkheid om begeleider te zijn</p> <p>Aantrekken van vrijwilligers</p> <p>Bv. mensen met een beperking, asielzoekers, gepensioneerden e.d. krijgen de mogelijkheid om enkele uren te helpen in een dagverblijf indien zij dit willen (en kunnen)</p>	<p>SDG 10</p> <p>SDG 10</p>
 <p>9 INDUSTRIE, INNOVATIE EN INFRASTRUCTUUR</p>	<p>Infrastructuur wordt gedeeld met andere partners om optimaal en gedeeld gebruik van infrastructuur mogelijk te maken en goed te laten lopen</p> <p>Bv. bepaalde ruimtes kunnen zowel voor ouderen als voor kinderen gebruikt worden (eventueel gelijktijdig) op deze manier kunnen de verschillende leeftijdsgroepen iets van elkaar leren</p> <p>Bv. samenwerking tussen kinderopvang, scholen en sportorganisaties</p> <p>Bij verbouwingen of nieuwbouw rekening houden met de nieuwe technieken en deze waar mogelijk toepassen met oog op het welzijn van de kinderen en de begeleiders</p> <p>Bv. kinderdagverblijf in Oostende waar gewerkt wordt met strobaalbouw en kalkhennepe</p>	<p>SDG 4, 11, 17</p>
 <p>10 ONGELIJKHEID VERMINDEREN</p>	<p>Er wordt rekening gehouden met de diversiteit in de kinderopvang om zo positieve identiteit bij ieder kind te bewerkstelligen</p> <p>Bv. verschillende feestdagen vieren, diversiteit in spelmateriaal en spelaanbod</p> <p>Bv. het bespreekbaar maken van de gelijkenissen en verschillen</p> <p>Ervoor zorgen dat de gezinnen in de buurt van het kinderopvang hun weg vinden naar de kinderopvang</p>	<p>SDG 3, 4</p> <p>SDG 11</p>

	Bv. door aan te tonen dat iedereen welkom is met een welkombord waarop "welkom" in verschillende talen staat, een wereldkaart waarop de verschillende nationaliteiten zichtbaar zijn	
	Respect voor diversiteit vormt een basiscompetentie bij het aanwerven van nieuw personeel	
	Invoeren van een forum/platform waar verschillende (opvang)centra met elkaar in contact komen en ervaringen kunnen delen.	SDG 17
	Stimuleren van samenwerking om op een doordachte manier gebruik te maken van de ruimte. Bv. multifunctionele ruimtes	SDG 17
	Optimaal gebruik van de (elektrische) fiets Kinderen kunnen met de fiets gebracht worden, er worden alleskidsfietsen aangeboden.	SDG 9, 11
	Duurzaam aankoopbeleid: de materialen worden aangekocht vanuit een duurzame visie Bv. Spelaanbod afgestemd op kosteloos, duurzaam en reeds beschikbaar materiaal	SDG 8, 13
	Aanbieden van vegetarische maaltijden Bv. donderdag veggie-dag	SDG 2, 13
	Een band creëren tussen kinderen en hun voedsel Bv. eigen moestuin, kippen of andere dieren, samen koken	SDG 4, 12
	Er wordt zoveel mogelijk gerecycleerd, opnieuw gebruikt Bv. door middel van doorgeefsystemen, (afval)materialen gebruiken om te knutselen,...	SDG 13
	Promoten van wasbare luiers in kinderopvang	SDG 13

	De opvang kan ouders informeren over de verschillende opties die men heeft, de voor- en nadelen die eraan verbonden zijn. Daarnaast kan de opvang zelf ook het goede voorbeeld geven bv. door samen te werken met een luierwasserij (geen investering nodig)	
	Er worden afspraken gemaakt met de ouders omtrent verpakkingen Bv. brooddozen en drinkflessen worden gestimuleerd	SDG 13
		
	De vis bij vismaaltijden dragen het MSC-label	
	Natuurvriendelijke en duurzame buitenruimtes Bv. GRAS-project in Gent waar de speelkoer werd omgebouwd tot een nieuwe, groene en uitdagende buitenruimte	SDG 3
	Biodiversiteit in de kijker plaatsen tijdens de activiteiten Bv. een bucketlijst met 20 ervaringen die de kinderen kunnen opdoen, de ervaringen worden gedocumenteerd en de kinderen communiceren bewust over de activiteiten	SDG 4
	Ouders een duidelijk overzicht geven van de verschillende kinderopvang en hun beleid	SDG 11

	<p>Verschillende actoren die betrokken zijn bij kinderopvang worden samengebracht om zo beter aan de SDGs te kunnen beantwoorden</p> <p>Bv. verantwoordelijken die deelnemen aan BAP's en werkgroepen kwaliteit</p> <p>Bv. kinderbegeleiders die ervaringen en goede praktijkvoorbeelden onderling uitwisselen tijdens een kinderopvangcaravan</p> <p>Gebruik maken van digitale fora om ideeën en dergelijke uit te wissel, bv. speelbank.be</p>	<p>SDG 11</p>
--	---	---------------

10 Wonen

Duurzame beleidsacties en projecten vanuit het beleidsveld wonen zullen vaak onder de elfde doelstelling vallen: 'Maak steden en gemeenschappen veilig, inclusief, veerkrachtig en duurzaam'. De elfde doelstelling is een erg ruime doelstelling, die thema's als wonen, publieke ruimte, afvalbeheer, erfgoed en ook duurzame mobiliteit en luchtkwaliteit omvat.

Bij het bekijken en het gebruik van de [indicatorenset](#) kan je voor dit thema onder meer indicatoren vinden bij SDG 1, 6, 7, 9, 10, 11, 12 en 13.

Interessante bronnen:

- Artikel [Tachtig tinten grijs: gendersensitief woonzorgbeleid](#)
- Artikel [Wonen versterkt duurzame ontwikkeling](#)
- Housing Europe, [Housing and the SDGs: How Housing Europe members deliver their share](#) (2017)

Thema: wonen		
SDG	Beleidsactie of -project	Heeft ook een link met deze SDG(s)

 <p>1 GEEN ARMOEDE</p>	<p>Voorzien in sociale woningen en kwaliteitsvolle betaalbare woonvormen en typologieën (bv kamerwonen, studio's, deelwonen, ...) en biedt woonbegeleiding aan (op verschillende domeinen) in samenwerking met verschillende diensten (OCMW, samenlevingsopbouw, ambulante psychiatrische diensten, CAW, ...)</p>	<p>SDG 3, 11, 17</p>
	<p>Voer een woningkwaliteitsbeleid voeren om kwaliteitsarme woningen te verbeteren (veiligheid, energetisch, duurzaamheid)</p>	<p>SDG 7, 11</p>
	<p>Help dak- en thuisloosheid bestrijden en voorkomen, bv door housing first toe te passen en noodwoningen te voorzien</p>	<p>SDG 11</p>
	<p>Ken huurtoelages toe</p>	
	<p>Voorkom uithuiszetting, bv. door bemiddeling tussen huurder en verhuurder</p>	
 <p>2 GEEN HONGER</p>	<p>/</p>	
 <p>3 GOEDE BEZONDHEID EN WELZIJN</p>	<p>Voorzie aangepaste huisvesting, bv via aanpassingen in assistentiewoningen, woonzorgcentra,</p>	<p>SDG 10, 11</p>
	<p>Voer campagnes rond woningkwaliteit en veiligheid (bv rookmelders, vochtbestrijding, ventilatie,)</p>	<p>SDG 11</p>
 <p>4 KWALITEITS-ONDERWIJS</p>		

	<p>Werk aan een holebi- en transgendersensitief woonzorgbeleid, bv. via vorming medewerkers Bv. Zorgbedrijf Antwerpen</p>	
	<p>Zorg ervoor dat inwoners aangesloten zijn op het leidingwaternet</p>	SDG 1
	<p>Stimuleer energiezuinig bouwen en wonen en voer beleid rond energetische renovatie van woningen, bv. premies toekennen, begeleiding en ontzorging aanbieden, wijkrenovaties, technische ondersteuning geven</p>	SDG 13
		
	<p>Innoverende woningbouwtechnieken stimuleren en ondersteunen (door bv premies)</p>	SDG 7
	<p>Discriminatie op de woningmarkt tegenaan, bv. door praktijktesten</p>	
	<p>Sociale cohesie tussen en participatie bevorderen van bewoners aan het wonen in de buurt via creëren van ontmoetingsmomenten, sociaal artistieke projecten,</p>	SDG 11
	<p>Inzetten op intergenerationeel wonen, bv zorgwonen</p>	SDG 3
	<p>Leegstaande woningen vermijden, bv. via herbestemming, en wonen in de kern voorzien</p>	SDG 13

	Voer een woningkwaliteitsbeleid uit, bv door verplichting conformiteitsattest	
	Innovatieve participatietrajecten met de bevolking ivm toekomstig wonen	SDG 16
	Vermenging functies, bv wonen boven winkels	
	Alternatieve en nieuwe woonmodellen toelaten, stimuleren, bv cohousing, coöperatief wonen, ...	
	Campagnes rond woningkwaliteit en veiligheid, bv rookmelders, vochtbestrijding, ventilatie,	SDG 3
	Zie ook beleid ikv betaalbaar wonen bij SDG 1	
	Duurzaam bouwen en wonen stimuleren door o.a. samenwerking met steunpunt duurzaam bouwen	SDG 11
	Stimuleer woningprojecten in en kort bij voorzieningen	SDG 7
		
	Integreer voldoende inheems groen bij woningprojecten	

<p>16 VREDE, JUSTITIE EN STERKE PUBLIEKE DIENSTEN</p> 	<p>Bouw een laagdrempelig woonloket uit</p>	
<p>17 PARTNERSCHAP OM DOELSTELLINGEN TE BEREIKEN</p> 	<p>Interne en externe partners betrekken bij het woonbeleid</p> <p>Zoals gemeentelijke diensten, lokale bedrijven, kennisinstellingen, verenigingen,</p> <p>Ondersteun lokale besturen in het buitenland ikv van hun woonbeleid bv via ervaringsuitwisseling</p>	